

(stigmatization) ว่าเป็นเพศวิถีส่วนน้อย และการถูกเลือกปฏิบัติ (discrimination) ทำให้มีบางส่วนของคนกลุ่มนี้ต้องปรับตัวโดยการ ไม่เปิดเผยตัวตนในด้านสนิยมทางเพศ (disclosure of sexual orientation) ต่อสังคม ครอบครัว หรือเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากกลัวในด้านสัมพันธภาพ และปฏิกิริยาการตอบสนองจากบุคคลอื่น ที่แสดงออกมาด้านลบ เช่น การพูดถากถางหรือปฏิกิริยาต่อต้าน² มีการศึกษา พบว่ากลุ่มหญิงรักหญิงในประเทศไทย มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 27.7 อันเนื่องมาจากการถูกล่วงละเมิดทางวาจา และการถูกปฏิเสธ³ ซึ่งส่งผลให้คนกลุ่มนี้ไม่เปิดเผยตัวตนต่อสังคมมากนัก เลือกลงเปิดเผยเฉพาะคนกลุ่มเดียวกัน หรือในบางสถานการณ์เท่านั้น ส่งผลให้มีข้อจำกัดถึงการเข้าถึงข้อมูลการแสวงหาบริการด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต รวมทั้งการเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาต่างๆ เนื่องด้วยกลัวการถูกปฏิเสธ

ความหมายและประเภทของเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง

เพศวิถี ไม่ได้หมายถึงเฉพาะกิจกรรมการมีเพศสัมพันธ์ แต่หมายรวมถึงอัตลักษณ์ทางเพศ หรือ สำนึกในความเป็นตัวตน และการแสดงออกถึงความเป็นคนเพศใดเพศหนึ่ง ตลอดจนความโน้มเอียงที่จะมีคู่เป็นเพศใดๆ ทั้งในมิติของความรู้สึก เสน่ห์ ผูกพัน และการมีสัมพันธ์ทางเพศ ดังนั้น เพศวิถีแบบหญิงรักหญิง จึงไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงด้วยกันเท่านั้น แต่หมายถึงผู้หญิงที่มีแนวโน้มจะชอบหรือรัก ในเพศเดียวกัน มีความรู้สึกพึงพอใจ รัก ห่วงใย ในเพศหญิงด้วยกันเป็นพิเศษ โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ต่อกันก็ได้ และความรู้สึกนี้จะกับเพศหญิง มากกว่าเพศชาย เป็นการสร้างความหมายทางสังคมในแง่มุมมองของความปรารถนา วิถีปฏิบัติ และอัตลักษณ์เรื่องเพศ³ นอกจากนี้หญิงรักหญิงยังสามารถแบ่งประเภทออกไปได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ สำหรับสื่อบางชนิดอาจแบ่งความหลากหลายทางเพศออกเป็นถึง 18 กลุ่มด้วยกัน แต่ที่รู้จักกันโดยทั่วไปมีดังนี้^{4,5}

1. ทอม ย่อมาจาก ทอมบอย (Tomboy) หมายความว่า ผู้หญิงที่ชอบแต่งตัว แต่งผม แสดงกิริยาท่าทางและทำตัวเหมือนผู้ชาย แสดงบทบาททางเพศแบบเพศชาย กล่าวคือผู้หญิงที่มีลักษณะคล้ายผู้ชายในเรื่องของการแต่งกาย การแสดงออก การกระทำ รวมถึงบุคลิกลักษณะที่มีความห้าว เข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำ ทอมมีกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตน ส่วนใหญ่มีการยอมรับในการนิยามตนเองว่าเป็นทอม

และการให้ความหมายของความเป็นทอมร่วมกันของสมาชิก

2. ดี ย่อมาจาก เลดี้ (Lady) หมายความว่า ผู้หญิงที่มีคู่รักเป็นทอม ยอมให้ทอมปกป้องคุ้มครอง แสดงบทบาทเพศแบบหญิง มีลักษณะทางสรีระเหมือนผู้หญิงทั่วไปทุกประการ ทั้งบุคลิกลักษณะ การแสดงออก การแต่งกาย

3. เลสเบี้ยน (Lesbian) ตามความหมายในภาษาอังกฤษ จะหมายถึงผู้อยู่ในกลุ่มหญิงรักหญิงทั้งหมด ไม่ว่าจะแสดงบทบาทแบบใดก็ตาม แต่ความหมายในภาษาไทย เลส (ย่อมาจาก เลสเบี้ยน) จะหมายถึง หญิงที่มีคู่รักเป็นหญิง แต่งกายเป็นหญิง จะหลงใหลคลั่งไคล้สรีระของหญิงด้วยกัน ไม่ต้องการที่จะมีคู่รักเป็นทอม เลสจะไม่มีข้อจำกัดในการแต่งตัวของตนเอง และสามารถแบ่งแยกประเภทได้อีก เป็น เลสคิง และเลสควีน

4. ไบเซกซ์ชวล (Bisexual) หมายถึง รสนิยมทางเพศที่ชอบคนทั้ง 2 เพศ ทั้งชายและหญิง อาจมีประสบการณ์ทางเพศ ภาวะอารมณ์ ความรัก กับทั้งเพศตัวเองและเพศตรงข้าม ซึ่งหญิงที่เป็นไบเซกซ์ชวลถือว่าอยู่ในกลุ่มหญิงรักหญิงเช่นเดียวกันเนื่องจากมีรสนิยมรักเพศเดียวกันกับตนเอง

แต่แนวโน้มของหญิงรักหญิงมีความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมไปรักผู้ชาย จึงกล่าวได้ว่า หญิงรักหญิง อาจเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเป็นสิ่งที่อยู่ถาวรก็ได้ อาจเป็นลักษณะทางกายภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงเกิดขึ้นไปตามธรรมชาติ หรืออาจเปลี่ยนได้ตลอดเวลา เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ตามเงื่อนไขของวัฒนธรรม กาลเวลา และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นความลื่นไหลทางเพศ (sexual fluidity) คือไม่หยุดนิ่ง ลื่นไหลไปมา และคนที่มีความพฤติกรรมรักเพศเดียวกันนี้ อาจจะยอมรับหรือไม่ยอมรับว่าตนเป็นหญิงรักหญิงก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบท และสถานการณ์

การเริ่มต้นของเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง

ตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เด็กในช่วงอายุ 3 – 5 ปี จะเริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศ ลักษณะพฤติกรรมของเด็กวัยนี้จะแตกต่างกันไปตามเพศ และในที่สุดจะพัฒนาเป็นบุคลิกภาพที่แสดงถึงความเป็นชายและหญิงอย่างเห็นได้ชัด รูปแบบที่เด็กหญิง แสดงออกจะเริ่มต้นคล้ายกับหญิงสาว เช่น มีเสน่ห์ น่ารัก มีที่ทำขายเงิน เย้ายวน จนถึงขั้นที่แสดงออกถึงความสงบบเสียม⁶ แต่บางครั้งครอบครัวอาจมีลูกชายแต่กลับได้ลูกผู้หญิง จึงใช้วิธีการเลี้ยงดูแบบลูกชาย มีกิจกรรมแบบเด็กผู้ชาย สภาพแวดล้อมของครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการ

แสดงออกของเด็กเป็นอย่างมาก จนกระทั่งอายุ 13 - 20 ปี ในวัยนี้จะมีพัฒนาการอัตรลักษณ์ทางเพศที่ชัดเจน พัฒนาการทางด้านร่างกายประกอบด้วยการเจริญเติบโต และเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างมาก รวมถึง ร่างกายมีการผลิตฮอร์โมนเพศ (Sex hormone) ในเพศหญิงจะมีไขมันมากกว่าเพศชาย วัยรุ่นชายจะมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อมากกว่า ทำให้เพศชายดูแข็งแรงกว่า ในขณะที่ถ้าเพศหญิงที่มีฮอร์โมนเพศชายมากทำให้มีลักษณะคล้ายผู้ชาย วัยนี้จะมีความสนใจเลือกหาคนที่คบกันได้ อย่างสนิทสนม ซึ่งนำไปสู่ความผูกพันใกล้ชิดและใช้ชีวิตร่วมกัน ในที่สุด กล่าวคือเพศวิถีก่อตัวขึ้นตั้งแต่เยาว์วัย มีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการเกิดเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง สรุปได้ว่าเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยทางด้านชีวภาพ นั่นคือไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียวเท่านั้น อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

การรับรู้ของสังคมต่อเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง

ในอดีตเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง ยังไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมและครอบครัว โดยเฉพาะคนที่รักต่างเพศจะมองว่าเป็นความวิปริต ทำผิดจารีตประเพณีเป็นหญิงที่ไม่มีความเป็นผู้หญิง (Femininity) หรือพวกละเมิดศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งกำหนดไว้ว่าหญิงต้องคู่กับชายเท่านั้น ถึงจะเป็นจุดเริ่มต้นของระบบครอบครัว จึงทำให้การแสดงความรักต่อเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ถูกสังคมปฏิเสธ ส่งผลให้หญิงรักหญิงไม่สามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ในแบบที่พวกเขาเป็นได้ ดังเช่นความรักระหว่างเพศของคนส่วนมากในสังคม เชื่อว่ามีการเกิดขึ้นของหญิงรักหญิงมานานกว่า 200 ปี ดังปรากฏหลักฐานเป็นรูปภาพแสดงถึงความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงอยู่ บนจิตรกรรมฝาผนังของวัดคงคาราม จังหวัดราชบุรี มีทั้งผู้หญิงที่ถูกลงโทษเพราะมีความสัมพันธ์กับหญิงด้วยกัน และจากเรื่องราวในบทกลอนนิราศพระปฐม ของสุนทรภู่ ในตอนหนึ่งซึ่งกล่าวถึงเรื่องของหญิงรักหญิง เรื่องราวว่า แม่ศรีสาครรักใคร่อยู่กับนางสาหงส์ ถึงขั้นหลงใหลอยู่อย่างไม่ยอมอยู่ห่างไกล สุนทรภู่ก็มีจิตหมายป้องกันนางศรีสาคร แต่นางศรีสาคร ไม่สนใจสุนทรภู่ และไม่ยอมเลิกรักนางสาหงส์ เมื่อสังคมไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรม แนวคิด และเรียนรู้หลายสิ่งจากสังคมตะวันตก โดยเฉพาะเรื่องของระบบประชาธิปไตย เรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย อิทธิพลนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้หญิงรักหญิงเริ่มแสดงความเป็นตัวตนสู่สังคมภายนอกมากขึ้น จากการที่มีการเปิดเผยตัว

คนที่ตัวบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร ตามข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ต่างๆ ดังปรากฏในฐานข้อมูลทั้งส่วนหนังสือ และวิทยานิพนธ์ เรื่องความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2541-2550 พบว่ามีร้อยละ 5 จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศทั้งหมด

การรับรู้ของสังคมต่อเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าในอดีตสังคมไทย ผู้หญิงจะอยู่ภายใต้ค่านิยม ที่ถูกปลูกฝังผ่านการขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหญิง เช่น การเป็นแม่ศรีเรือน การแสดงออกทางเพศ ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกทางสังคมของผู้หญิง รวมทั้งการแสดงออกทางอัตลักษณ์ของการเป็นหญิงรักหญิงที่ถือว่าไม่เหมาะสม เพราะการกระทำใดที่ขัดต่อ ความเป็นผู้หญิงก็จะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ปัจจุบันได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่จะได้รับการยอมรับจากเฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้น มีบางส่วนที่ยังเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม และมีทัศนคติด้านลบ ต่อการเป็นหญิงรักหญิง จึงเป็นประเด็นสำคัญคือ กลุ่มหญิงรักหญิงจะต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านี้อยู่เสมอ และต้องมีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม

การปรับตัวต่อการเผชิญปัญหา

การมีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงที่ถือว่ามีความแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม การมีปฏิสัมพันธ์อยู่ใกล้ชิดกับเพศเดียวกัน การเลือกคู่ครองที่เป็นหญิงด้วยกัน จึงต้องมีการปรับตัวในหลายๆ ด้าน เพื่อการอยู่ร่วมกับสังคมที่ส่วนใหญ่เป็นคนรักต่างเพศ อาจนำไปสู่การเกิดปัญหาต่างๆ ได้ เช่น สัมพันธภาพ ด้านลบ ความขัดแย้ง ความคับข้องใจ โดยเฉพาะกับผู้ที่มิที่ทัศนคติ ด้านลบต่อการรักเพศเดียวกัน ดังนั้นการไม่เปิดเผยตัวตนในเพศวิถีของตนเอง เป็นการเผชิญปัญหาที่กลุ่มหญิงรักหญิงใช้บ่อยที่สุด เป็นกระบวนการที่กลุ่มหญิงรักหญิงใช้กับเพื่อนร่วมงาน และครอบครัว เนื่องจากมีประสบการณ์ไม่ดีเกี่ยวกับการเปิดเผยตัวตนของตนเอง และเมื่อประเมินแล้วว่า การที่บุคคลอื่นทราบรสนิยมทางเพศของตนเองอาจทำให้เกิดปัญหาทั้งการเลือกปฏิบัติ การถูกเหยียดหยาม และสัมพันธภาพที่ไม่ดี ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหา และมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาที่อารมณ์เท่านั้น รองลงมาคือ รูปแบบการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม มีบางคนที่ใช้สารเสพติดเป็นวิธีการในการเผชิญปัญหาจนกระทั่งติดสารเสพติด⁸ ซึ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตและภาวะซึมเศร้าได้ โดยเฉพาะในวัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้าน

ตรวจ หรือแพทย์ที่มีทัศนคติและเข้าใจความเป็นตัวตนน่าจะมี ประสิทธิภาพมากกว่าในแง่ของการให้คำปรึกษาซึ่งส่งผลให้การ เข้าถึงข้อมูล การตัดสินใจรักษา มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4) การถูกปฏิเสธจ้างงานของบริษัท การที่
หน่วยงานบางแห่งกำหนดไว้ว่าพนักงานผู้หญิงต้องใส่กระโปรง
ไปทำงานหรือจำกัดให้ทำแต่งงานในออฟฟิศ ทำให้ผู้หญิงหญิง
ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศค่อนข้างไปทางชายจำนวนมากถูกตัดโอกาส
ถูกเลิกจ้าง

2. การเลือกปฏิบัติระดับองค์กร เป็นผลมาจากกฎหมาย และนโยบายสาธารณะ ที่ไม่มีผลบังคับเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิมนุษยชนทำให้เกิดปัญหาต่อไปนี้

2.1) สิทธิในการทำธุรกรรมทางการเงิน ทำให้
คู่รักเพศเดียวกันถูกปฏิเสธไม่ได้รับพิจารณาสินเชื่อจากธนาคาร
ให้กู้เงินร่วมกันได้

2.2) สิทธิในฐานะคู่ชีวิต ไม่มีสิทธิ์ให้คู่ของ ตนใช้ สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของตนได้ในฐานะคู่สมรส แม้กระทั่ง การตัดสินใจยินยอมทำหัตถการทางการแพทย์ เนื่องจากต้องให้ ญาติสายตรงเป็นคนเซ็นเท่านั้น

2.3) เพศวิถีหญิงรักหญิงกับสถาบันศาสนา
- ศาสนาคริสต์ ได้เน้นพระสอนของ St. Augustine ว่า วัตถุประสงค์ทางการร่วมเพศมีเพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือ การให้กำเนิด ฉะนั้นการร่วมเพศจึงเป็นสิ่งผิดปกติหรือฝืนกฎแห่งธรรมชาติ เป็นบาป ทำให้คนรักเพศเดียวกันถูกปฏิเสธจากศาสนา

- ศาสนาอิสลาม ความเชื่อของ มุสลิมผู้ที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย หรือหญิงก็ต้องดำรงชีวิตแบบชายหรือหญิง ไปจนตาย ถ้าอยากเปลี่ยนหรือข้ามเพศถือเป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะจะถูกโยงไปในเรื่องของคัมภีร์ ว่าคนเหล่านี้คือคนบาป!

- ศาสนาพุทธ เชื่อว่า การเกิดมา มี
พฤติกรรมกรรกรรมร่วมกันเกิดจาก กรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำไว้
ในอดีตชาติ หรือเนื่องจากชาติที่แล้วประพฤติกรรมศีลข้อที่ 3
การงดเว้นจากการประพฤติกรรมในกาม แม้ว่าผลกระทบบของหญิง
รักหญิง จะไม่รุนแรงเท่ากับเพศชายที่มีความเชื่อว่าต้องบวชใน
พระพุทธศาสนา แต่การถูกตีตราในลักษณะนี้ก็มีผลกระทบต่อ
จิตใจไม่น้อย

อคติของเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพซึ่งยังคงมองเรื่องเพศอยู่ในกรอบ เฉพาะเพศหญิงและชาย ทำให้พูดไม่ดี แสดงท่าที่ไม่เป็นมิตร และปัญหาของทอมคือ ไม่เปิดเผยปัญหาเรื่องเพศ และไม่กล้า ให้ใครมาถามเนื้อต้องตัว ดังนั้นการที่จะให้แพทย์ที่เป็นผู้หญิงมา

ผลกระทบที่เกิดจากการถูกเลือกปฏิบัติ

จากการที่หญิงต้องเผชิญกับเหตุการณ์การถูกล่อก
ปฏิบัติ และไม่สามารถปรับตัวเพื่อเผชิญต่อปัญหาได้ส่งผลให้
เกิดผลกระทบดังนี้^{2,3,8,10}

1. การไร้ที่อยู่อาศัย ด้วยในสังคมกระแสหลักมีแนวคิดในการดำรงลักษณะของครอบครัวว่าต้องประกอบไปด้วย ผู้หญิงผู้เป็นแม่ ผู้ชายผู้เป็นพ่อ และหัวหน้าครอบครัว ลูก ความสำคัญของสถาบันครอบครัวคือต้องมีการสร้างเผ่าพันธุ์ให้สืบทอดต่อไป สังคมจึงยอมรับไม่ได้ว่าครอบครัวจะมีเพศที่ 3 เข้ามาเป็นส่วนประกอบ เพราะไม่สามารถที่จะสืบทอดวงศ์ตระกูลหรือสร้างเผ่าพันธุ์ได้ จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวปฏิเสธไม่ยอมรับในความเป็นตัวตน และอัตลักษณ์ทางเพศ เกิดการบังคับให้เลิกเป็น ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องออกจากบ้านและไม่กลับไปอีก แต่บางคนออกจากบ้านเพื่อหลีกเลี่ยงการทะเลาะเบาะแว้งกับคนในครอบครัว พบว่ามีประมาณ ร้อยละ 20-40 โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

2. เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ความคิดอคติ การเลือกปฏิบัติ และการไม่ได้รับการยอมรับ ทั้งจากเพื่อน ครอบครัว รวมทั้งแหล่งบริการทางด้านสุขภาพ เกิดเป็นความเครียดสะสม จนกระทั่งทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า ซึ่งอาการของภาวะซึมเศร้าที่แสดงออกทางกระบวนการคิด (cognitive symptom) ได้แก่ มีความรู้สึกท้อแท้หมดหวัง ไม่มั่นใจในตนเอง ลังเลในการตัดสินใจ รู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไร้คุณค่า มองตนเองในแง่ลบ ดำเนินตนเอง จนทำให้มีความคิดเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย

3. การพึ่งพา ติดสุรา สารเสพติด เมื่อเกิดเหตุการณ์ ถูกเลือกปฏิบัติจึงเกิดความเครียด เป็นเหตุจูงใจในการใช้สุรา และยาเสพติดเพื่อให้จิตใจสบายและลืมปัญหา โดยเฉพาะวัยรุ่น จะใช้วิธีนี้เพื่อให้คนภายนอกเห็นว่ามีค่า ไม่เกรงกลัวผู้ใด เพื่อป้องกันตนเองให้รู้สึกปลอดภัยจากการถูกคุกคาม หรือ บางคนทำเพื่อการประชดตนเองหรือครอบครั้ว ทั้งที่รู้ว่าสุรา และยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี จนกระทั่งติดสารเสพติดในที่สุด

4. การถูกกระทำรุนแรง

- การถูกกระทำรุนแรงด้านวาจา เช่น ถูกเรียกชื่อที่แสดงถึงการเหยียดหยาม หมิ่นรักภักดี ถูกล้อเลียน ถูกแกล้ง หรือถูกคุกคาม

- การถูกกระทำรุนแรงด้านร่างกาย เกิดจากอคติ
ของครอบครัว ความเชื่อ เกิดการทุพตติ ทำร้ายร่างกายให้เกิด
ความเจ็บปวด และความกลัว เพื่อบังคับให้เลิกเป็นหญิงรักหญิง
และการถูกกระทำรุนแรงจากคนภายนอกเกิดจากอคติ ความ

ไม่ชอบ เกิดการยั่วยุ ผิดใจกัน จนเกิดความรุนแรงด้านร่างกาย
ตามมา

- การล้วงละเมิดทางเพศ ปัญหาที่พบคือ บางคนก็ถูกผู้ชายคุกคาม ลวนลามทางคำพูด ว่าผู้หญิงจะสู้ผู้ชายของจริงได้อย่างไร ถ้าได้ลองคบกับผู้ชายแล้วจะติดใจ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งจนกระทั่งล้วงละเมิดทางเพศเพื่อเป็นการแก้แค้น อีกสาเหตุหนึ่งคือ เกิดจากความสัมพันธ์ของผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า และใช้แอลกอฮอล์ รวมทั้งสารเสพติดมาก่อน พบว่าเคยมีประวัติถูกระทำรุนแรงทั้งทางร่างกาย และกระทำการรุนแรงทางเพศตามมาด้วย

5. การขาดแหล่งสนับสนุนทางสังคม หลายครั้งปัญหาเกิดจากอคติของเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพซึ่งยังคงมองเรื่องเพศอยู่ในกรอบเฉพาะเพศหญิงและชาย ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการว่าอยากจะเข้าไปรับบริการหรือไม่ไปรับบริการ ยิ่งกลุ่มคนรักเพศเดียวกันที่มีปัญหาสุขภาพจิตจะมีตราบาปมากกว่า 1 อย่างหรือที่เรียกว่า “ตราบาปซ้ำซ้อน” (double stigma) อันเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาบริการด้านสุขภาพ และการขอความช่วยเหลือจากเครือญาติเป็นอย่างยิ่ง

การป้องกัน

การเกิดปัญหาสุขภาพจิตในหญิงรักหญิงส่วนใหญ่ จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (life events) ซึ่งการถูกเลือกปฏิบัติ และทัศนคติ ด้านลบดังกล่าว ล้วนเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตทั้งสิ้น ซึ่งถ้าหากคนกลุ่มนี้มีการปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ภายใต้สภาวะที่กดดันนี้ได้ ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต แต่ในทางกลับกันถ้าไม่สามารถปรับตัวหรือมีการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม การสะสมความเครียดนานๆ อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จนอาจเกิดโรคซึมเศร้าและนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ ความเครียดที่ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าในครั้งแรก มักทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมองในระยะยาวที่ทำให้ผู้นั้นเสี่ยงที่จะเกิดภาวะซึมเศร้าในครั้งต่อๆ มา แม้จะไม่มี ความเครียดจากภายนอกก็ตาม ดังนั้นวิธีการที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตมีดังนี้ ^{2,3,7}

1. สังคมไทย ควรตระหนักเห็นความสำคัญ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้
ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคของ
บุคคลมาตรา 30 โดยมีหลักว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย
และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ที่กำหนด

ทำให้กลุ่มหญิงรักหญิงเกิดความเครียด สะสม โดยหญิงรักหญิงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าหญิงที่รักต่างเพศเป็น 2.4 เท่า อันเนื่องมาจากการถูกเลือกปฏิบัติระดับบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน บุคลากรสุขภาพ และการจ้างงาน ส่วนการถูกเลือกปฏิบัติระดับองค์กร ได้แก่ สิทธิในการทำธุรกรรมการเงิน สิทธิในฐานะคู่ชีวิต สถาบันศาสนา ทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมา ได้แก่ การไร้ที่อยู่อาศัย เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย การพึ่งพาสุรา และสารเสพติด การถูกกระทำรุนแรง และขาดแหล่งสนับสนุนทางสังคม ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ สังคมไทยควรตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมกันของบุคคล เพื่อลดอคติ ใช้วาทะสร้างความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ การกีดกัน เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับผู้ที่รักต่างเพศ และคนในสังคมทั่วไป

References

1. World Health Organization (WHO). ICD-10 Volume-2 Instruction Manual 2010.
2. Timo T. Ojanen, Ratanashevorn R & Boonkerd S. Gaps in responses to LGBT issues in Thailand: Mental health research, services, and policies. The British Psychological Society Psychology of Sexualities Review 2016; Spring 7(1): 41-59.
3. Boonkerd S. Prevalence of Depression, Problem recognition and Coping Strategies among Lesbians, in Northeastern Thailand. J of Nursing Science & Health 2014; 37(2): 93-101 (in Thai)
4. Boonmongkon P. Conference papers on sexuality studies in Thai society. The 1st annual conference on sexuality studies in Thai society 2008 January (7-8) : 28-37. (in Thai)
5. Patkachar U, Prangorn S. The presentation of sexuality through Thai film: dimension of reality in Thai society. Executive Journal 2012 ; 3 : 147- 55. (in Thai)
6. Poonkam Y, Promprapat P et al. The promotion prevent risk behavior and health problem of youth. Nonthaburi: Bureau of Reproductive Health 2010.

สรุปร

เพศวิถีแบบหญิงรักหญิงแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่ ทอม ดี เลสเบี้ยน และไบเซกซ์ชวล เป็นสิ่งที่อาจอยู่ถาวร หรืออาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากความสั่นไหวทางเพศ เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยด้านชีวภาพ สังคมไทยเชื่อกันว่าการมีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงได้เกิดขึ้นมานานกว่า 200 ปี แต่ในอดีตยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และคนรอบข้างเนื่องมาจากการมีความเชื่อและค่านิยม ว่าผู้หญิงจะต้องเรียบร้อย และเป็นแม่ศรีเรือน และการกระทำใดที่ขัดต่อความเป็นผู้หญิงก็จะไม่ได้รับการยอมรับ ปัจจุบันสังคมไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากสังคมตะวันตก ทำให้กลุ่มหญิงรักหญิงมีการแสดงตนออกสู่สังคมภายนอกมากขึ้น แต่ก็ได้รับการยอมรับจากคนบางกลุ่มเท่านั้น ยังมีบางส่วนที่ต่อต้าน และมีทัศนคติด้านลบ

7. Archavanitkul K. Sexuality Transition in Thai Society. The 7 th IPSR Annual Conference 2011 July 1: 48-50. (in Thai)
8. King M, Semlyen J et al. A systematic review of mental disorder, suicide and deliberate self harm lesbian gay and bisexual people. BMC Psychiatry 2008.
9. Wongpanarak N., Chaleoykitti S. Depression: A Significant Mental Health Problem of Elderly. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014; 15(3) : 24-31. (in Thai)
10. Cornish M. The Impact of Internalized Homophobia and Coping Strategies on Psychological Distress Following the Experience of Sexual Prejudice. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements of the University of Hertfordshire for the degree of Doctor of Clinical Psychology; 2012.
11. Boonprasert C. Violated Lives : Narratives from LGBTIQs and International Human Rights Law. Bangkok : Teerarat Foundation 2011
12. Pliankerd P. Depressive disorder: Nurse's role in nursing care. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014;15(1) : 18-21. (in Thai).
13. Wongpanarak N., Chaleoykitti S. Health Counseling in Homosexuality Males. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014;15(2) : 123-128. (in Thai).